

Barraca de la peça del Macià

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Vinya del Macià - Rasot del Puig
Alçada: 270

Coordenades:

Latitud: 41.63263
Longitud: 1.87813
UTM Est (X): 406556
UTM Nord (Y): 4609597

Classificació

Número de fitxa 08053 - 385
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El mur de pedra que aguanta la feixa superior ha estat restaurat. El propietari, a més a més de recuperar els bancals, per a plantar-hi està consolidant tot el patrimoni de pedra seca.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000033
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca amb aixopluc posterior, amb menjadora per al bestiar de bast, ubicada a la vinya del Macià, per sobre d'unes feixes conreades que limiten pel vessant nord amb el rasot del Puig. Per accedir-hi cal pujar per la carretera BV-1273, i un cop passat el mas Puig, abans d'arribar al cementiri municipal, s'ha de trencar a mà dreta, per un camí de terra que entra al bosc. En trobar una bifurcació, cal continuar pel de l'esquerra, que ressegueix el rasot fins a trobar les construccions.

La barraca, situada en un cap de feixa, és de planta quadrangular. L'exterior mesura 3,75 per 3,45 metres. Els rocs més grossos sense desbastar es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. Té una porta orientada a l'oest, amb una llinda, plana. Els brancals són rectes. Mesura 1,35 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,80 metres. Als muntants hi ha una porta, collada amb morter. Originàriament era de fusta, que es va recobrir per la part exterior amb xapa procedent d'un bidó de ferro.

Els murs tenen un gruix de 0,50 metres i en bona part estan collats amb fang. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament de grans dimensions, amb una obertura al mig, per a permetre sortir el fum. Conserva el voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, així com el recobriment de terra i pedruscall, amb herbassar al damunt, que la protegeix de l'erosió. Només manca una part de les pedres cantoneres que conformen l'escaire entre els murs nord i oest i una llosa del voladís. A l'interior, hi ha un tinell o armari senzill.

No té espitlleres però sí una finestra tapiada (0,60 x 0,60 metres de costat) al mur orientat a l'est. Aquest és el mur que es va aprofitar en el seu moment per a construir un espai d'aixopluc per al bestiar de bast. Es conserven els tres murs originaris, de 2,50 metres per la part més alta (mur sud) a excepció de la coberta, que segurament era de bigues de fusta (actualment hi ha branques que donen ombra). Al fons, adossada al mur, hi ha la menjadora. Aquest espai mesura 2,60 metres d'amplada per 3,15 de fondària.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7146.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPELL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

